

Posudek na diplomovou práci na téma „ Překladatelská problematika eliptické výpovědi s emocionálně hodnotícími výrazy (na rusko-českém materiálu)“ Marie Molchan, posluchačky Ústavu translologie

Téma diplomové práce se omezuje na překladatelskou problematiku eliptické výpovědi s emocionálně hodnotícími výrazy. Volbu tohoto tématu považuji za velmi užitečnou, neboť dosud není dané problematice věnována systematická pozornost. Autorka založila svůj výzkum na některých teoriích lingvistického popisu, a to na pragmalingvistické teorii v pojetí 2 ruských lingvistů – na klasifikaci Zemské a Skvorodnikova, kterou rozšiřuje o otázku překladové ekvivalence. Je to určitý pokus o spojení teoretických poznatků s praktickými zkušenostmi v rovině pragmatické interpretace překladatelského procesu.

Práce má kromě úvodu část teoretickou a empirickou, závěr a bibliografii.

V úvodu autorka vymezila cíl svého výzkumu a ukázala na problematiku, kterou se snaží řešit.

V teoretické části podává obraz nejrůznějších názorů na vymezení eliptických konstrukcí v oblasti běžně mluveného jazyka a zamýšlí se nad otázkou systémovosti v rovině překladu. Vysvětlení podstaty výpovědi eliptického charakteru z hlediska syntaktického a pragmatického (expresivně-hodnotícího) považují za důležité východisko pro klasifikaci těchto druhů vět a konstrukcí v rovině překladu.

Jádrem práce je empirická část výzkumu, v níž se autorka snaží na základě bohaté excerptce určit specifické rysy eliptických konstrukcí a aplikovat některé závěry obecně lingvistického charakteru na překladatelský proces. Pro dosažení adekvátnosti výpovědi v cílovém jazyce je důležité najít styčné body mezi klasifikačním syntaktickým systémem a jeho fungováním v dialogickém projevu psaném, a tedy popsat tento druh řečové komunikace. A to se diplomantce podařilo. Zásadním přínosem pro další bádání v oblasti překladu elipsy je vyčlenění jednotlivých typů struktur ve výchozím jazyce na základě jejich frekventovanosti a vytvoření modelů vážících se na určitý význam z pohledu pragmatického.

Tato část přináší řadu cenných poznatků zejména ve způsobu utřídění materiálu, ale i v celkové analýze a jejím zobecnění. Právě tímto přístupem je práce nová, teoretiky překladu dosud neprobádaná.

Daný postup umožnil autorce v souladu s konvencemi vyčlenit jednak elipsu standardní struktury predikativního typu, jednak elipsu nestandardní struktury nepredikativního typu a charakterizovat ustálené syntaktické vazby v dialogickém projevu psaném nejen z hlediska strukturního, ale i významového. Při syntaktické analýze je přihlédnuto k funkčně sémantickým a pragmatcko-komunikačním aspektům, což je důležitý předpoklad pro dosažení maximálního stupně adekvátnosti textu v jazyce překladu. Diplomantka tak našla způsob, jak elidovanou část syntaktické konstrukce adekvátně rekonstruovat v jazyce překladu.

Vzhledem k tomu, že porovnáváním ani danou překladatelskou problematikou se dosud nikdo systematicky nezabýval, autorčina práce je velmi záslužná. Od formálního popisu komunikačních jednotek tohoto typu v rovině systémové se jí podařilo přejít ke komplexnímu popisu běžné řečové komunikace a najít kriteria pro jejich klasifikaci v procesu překladu. Na základě bohaté excerptce popsala v rovině struktury výchozích výpovědí určité zákonitosti a na základě vytvoření modelového systému zasazeného do situačního kontextu dospěla k adekvátnímu řešení v cílovém jazyce. Dané výsledky mají význam rovněž pro potřeby praktického nácviku překladatelských postupů a jejich aplikaci v samotném procesu překládání.

Novátorský přístup nese s sebou řadu podnětů k dalšímu promýšlení a zpřesňování jednotlivých řešení, ale i podněty diskusí. Jedním z nich je otázka, za jakých podmínek jsou zvolené přístupy převeditelné na společný jmenovatel? Jak ovlivňuje predikát ve formě VF, ve formě infinitivu apod. výpověď eliptického charakteru (v dané klasifikaci jsou občas tyto formy zaměňovány)? Jak by autorka postupovala při zobecňování expresivních významů eliptických struktur v jazyce překladu?

Po stránce formální se diplomantka dopouští některých pravopisných chyb a nepřesností spíše technického rázu.

Teoretický i praktický přínos posuzované práce v plné míře opravňují, aby studie Marie Molchan po drobných úpravách mohla být uznána jako práce rigorózní.

Návrh hodnocení: výborně

V Praze dne 13.1. 2008

doc Marie Csiriková